

Наступний етап еволюції інноваційної теорії характеризується як формуванням техніко-економічної парадигми економічного розвитку, включаючи фактор технологій в неокласичні моделі зростання – Р. Солоу, П. Кобб, Х.Дуглас, Я. Тінберген, Г. Менш, Б. Твісс, Е. Менсфілд та інші, так і стримким збільшенням кількості досліджень з інноваційної теорії, появою нових ідей, пов'язаних з розвитком моделей з ендогенним НТП – Н. Калдор, П. Ромер, К. Джонс, К.Ерроу, технократичних теорій економічного розвитку – Дж.Фурастьє, Р. Кларк, Ф. Штерберг, соціально-психологічної концепції – Х. Барнет, Є. Вітт, Е.Денісон, концепції підприємницької природи інновацій – П. Друкер, теорії дифузії інновацій – Т. Хагерстранд, П. Хаггет, Е. Роджерс та інші.

З середини 90-х рр. ХХ ст. при дослідженні інноваційної парадигми використовується системний аналіз. Розглядаються все складніші інноваційні системи національного – Р. Нельсон, К. Фрімен, Б. Лундвалл, регіонального та глобального рівнів. Приділяється особлива увага проблемам розвитку, категоріальній визначеності поняття глобальних інноваційних мереж, які впливають на національну й регіональні інноваційні системи та являють собою «вузли», які пов'язують регіональні і національні інноваційні системи по всьому світі і, відповідно, різні структурні елементи науково-технологічної діяльності: інноваційні підприємства, університети, науково-дослідні інститути, дослідників, урядові заклади. Саме за допомогою інноваційних мереж ТНК прагнуть максимізувати передачу інновацій та знань, які знаходяться в НІС. Крім того, співробітництво в рамках інноваційних мереж допомагає становленню тісних взаємозв'язків з споживачами інноваційної продукції, впровадження її на найбільш перспективні ринки.

Література

1. Бажал Ю. Інноваційна теорія економічної політики // Економіка Радянської України .- номер 3, 1991.- с. 11-21.
2. Дашковська І.Б. Сутність основних понять теорії інновацій // І.Б.Дашковська .- 2011.- Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua>
3. Халабуда Ю.Э. Осущности и содержания основных категорий теории инноваций // Вопросы экономики и права.- 2011.- номер 1. С. 16-20
4. Яковец Ю. В. Эпохальные инновации 21 века. – М.: Экономика, 2004.– 439 с. - с. 18
5. Davis N. 5 ways of understanding the Fourth Industrial Revolution <http://www.weforum.org/agenda/2015/11/5-ways-of-understanding-the-fourth-industrial-revolution>

Салатюк Н.М.

Національний університет харчових технологій
к.е.н., доц., завідувач кафедри економічної теорії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку є найбільш прогресивною теорією соціально-економічного розвитку ХХІ століття. Вона була започаткована у 1992 р., коли у Ріо-де-Жанейро відбулася конференція ООН з питань навколишнього середовища і розвитку, внаслідок якої була ухвалена «Декларація з навколишнього природного середовища і розвитку». На цій конференції було проголошено нову концепцію розвитку, що передбачає врахування економічних, екологічних та соціальних проблем людства, тобто концепцію сталого розвитку. В ній зроблений висновок про те, що екологічний фактор все більше впливає на економічне зростання країни.

Концептуальні пропозиції. Економічне зростання тісно взаємопов'язане з проблемою сталого економічного розвитку. Останній можна визначити як перехід від одного стану економіки до іншого, – якісно нового, більш досконалого, на основі інноваційних, структурних та інституціональних зрушень. «Сталий економічний розвиток» - це більш

широке поняття, ніж «економічне зростання», і включає останнє в себе як найважливішу умову.

На сучасному етапі розвитку продуктивних сил екологічний фактор став невід'ємною складовою економічного зростання, але не стільки джерелом зростання, скільки його гальмом, роль якого все більше відчувається. Тому в сучасній економічній літературі обґрунтовується необхідність переходу до сталого економічного розвитку, – тобто, забезпечення зростання якісно нового рівня, за якого ефективно задовольняються потреби суспільства без виснаження, деградації і забруднення природи.

Загальноприйнятим критерієм сталого розвитку є стійкість (стабільність) соціально-економічної системи, яка забезпечується через ринкову рівновагу [3, с.40]. Ринкова рівновага – це рівність попиту і пропозиції, на які впливають різноманітні фактори, спроможні стабілізувати або дестабілізувати їх рівноважний стан, без якого неможливий сталий розвиток.

Розрізняють суспільно-соціальний, еколого-економічний і економіко-екологічний підходи до обґрунтування концепції сталого розвитку [3, с.40]. Перший підхід носить глобальний характер і стосується проблем розвитку людини на основі підпорядкування їй природи та економіки. Другий, еколого-економічний підхід визначає первинність екологічної складової, яка є і основною метою, і головним джерелом реалізації сталого розвитку. Третій, економіко-екологічний підхід, маючи на меті вирішення всіх екологічних проблем, джерелом його досягнення вважає економічну складову. Він є найбільш реальним для переходу до моделі сталого розвитку.

Стратегії сталого розвитку розвинених країн світу базуються на стійкому економічному зростанні. Проте, на думку Г. Дейлі, економічне зростання може бути "головною причиною екологічної деградації", в чому і міститься протиріччя між економічним зростанням і сталим розвитком [1, с.55]. Перевага стратегії сталого розвитку в тому, що вона передбачає забезпечення економічного зростання і поступовий перехід до стійкого економічного розвитку та підвищення добробуту населення без істотного збільшення масштабів використання природних ресурсів і забруднення довкілля. Формування такої стратегії передбачає комплексний підхід до діяльності держави у трьох напрямках, а саме забезпечення: економічного зростання; збереження природних ресурсів і охорона навколишнього середовища; соціального розвитку.

Сталий розвиток полягає у дотриманні раціонального балансу між зростаючими потребами і обмеженими ресурсами, необхідними для їх задоволення. Провідним фактором, завдяки якому можна забезпечити сталий розвиток, за висновками ООН, є таке економічне зростання, що підтримує стійкість і рівновагу економічної системи. Проте воно, на думку науковців, має бути менш матеріало-, енерго- і ресурсомістким, щоб загальмувати виснаження екосистем та деградацію довкілля.

Напрями впровадження інноваційних ідей. Враховуючи вищевказане, необхідно створити таку стратегію переходу до сталого розвитку, яка б згладжувала протиріччя між економічним зростанням і стратегічними цілями сталого розвитку. Але існуюча зараз економічна модель в Україні є деградаційною і вона неспроможна вирішити задачу переходу до стійкого розвитку економіки і збереження довкілля.

Для створення передумов сталого розвитку необхідна глибока перебудова сучасних соціально-економічних відносин в країні, що вимагає політичної волі уряду для її реалізації на практиці.

Першою спробою держави в цьому напрямі було прийняття Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 рр. Стратегія повинна була реалізовуватися у три етапи: перший (підготовчий) – до 2007р., другий – середньостроковий (стабілізаційний) – до 2015 – 2025 рр. та довгостроковий – на подальшу перспективу [2, с.5].

Метою першого етапу було створення стартових умов для ефективної реалізації завдань визначених Стратегією. Повинна була здійснюватися структурна перебудова економіки інноваційного напрямку, забезпечуватися економія як сировинних, так і

несировинних ресурсів, упроваджуватися заходи зі зниження енергоємності та матеріалоємності виробництва. Але внаслідок відомих політичних подій (а головне – відсутності політичної волі) та фінансової кризи 2008 – 2010 рр., завдання першого етапу не були вирішені і залишилися на наступний період.

Метою другого етапу є завершення структурних змін в економіці та соціальній сфері, створення основних засад соціально спрямованої ринкової економіки, подолання масової бідності, вихід на економічні показники середньорозвинутих країн. Повинні здійснюватися масштабні екологічні реформи і реструктуризація виробництва, набудуть випереджального розвитку пріоритетні галузі в економіці країни. Цей період визначається як інвестиційно-інноваційний і характеризується переходом на капіталоємний шлях розвитку зі значними обсягами капіталовкладень у реконструкцію всіх галузей промисловості.

На третьому етапі сталий розвиток повинен стати домінуючим принципом державної політики. Він передбачає забезпечення стійкого зростання виробництва нових секторів і галузей, впровадження екологічно чистих технологій, задоволення потреб населення з урахуванням екологічних вимог, закладення фундаменту ноосферного розвитку. Повинен завершитися перехід до постіндустріального суспільства на засадах інноваційного типу зростання.

Концепція і стратегія сталого розвитку зараз знаходяться в стадії активного обговорення і формування; економічна наука повинна дати українському суспільству прогресивну національну стратегію переходу до сталого розвитку, яка буде моделлю майбутнього економічного, екологічного та соціального розвитку нашої держави.

Література:

1. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Г. Дейлі. – К.: Видавництво «Інтелсфера», 2002. – с. 49-69.
2. Хвесик М. Бистряков І. Парадигмальний погляд на концепт сталого розвитку України. // Економіка України. – 2012. - №6, - с. 4-12.
3. Фоміна М.В. Сталий економічний розвиток та особливості його реалізації в умовах глобалізації. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – вип.. 21.19. – с. 39 – 45.

Сапачук Ю.М.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
к.е.н., ст. викладач кафедри економічної теорії

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА СТАБІЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Сучасна економіка характеризується стрімким ростом фінансових ринків, обсягів транграничних потоків капіталу та появою нових фінансових інструментів. Фінанси, як головна рушійна сила економічного зростання, перетворились в самостійну галузь економіки, в потужний фактор структурних перекосів у сучасній системі господарювання. Не випадково фінансова криза 2008-2010 рр. переросла в тривалу економічну рецесію. Якісні зміни, що відбулись у фінансовій сфері протягом останніх десятиліть здійснюють значний вплив на функціонування та розвиток національних економік та формування економічної політики, що вимагає ретельного наукового дослідження.

Основу сучасних фінансів складають кредитні гроші із грошовими агрегатами, що постійно розширюються. В останні десятиріччя трансформувалась валютна система, відбулась відмова від фіксованих валютних курсів, було лібералізовано банківське законодавство, почалась епоха консолідації, інтеграції та глобалізації фінансової сфери.

Стрімкий розвиток фінансових ринків супроводжувався появою значної кількості фінансових посередників: інвестиційних фондів, пенсійних фондів, страхових компаній, хедж-фондів, спеціальних юридичних осіб, що здійснюють сек'юритизацію банківських